

Esterházy Péter
Hasnyálmirigynapló
Magvető Kiadó, 2016, 240 oldal, 3490 Ft

Javított kiadás, még egyszer, utoljára.
A halálos betegségével szembesülő Esterházy Péter a legelső pillanatban érzi, hogy (elnézést a kifejezésért) kísértetiesen ugyanaz vár rá, mint amikor az apja ügynökmúltjára rádőbbenő fiú történetét kellett megírnia. Az akkori megrendítő ütés nemcsak a korábbi szerepek logikáját borította föl, hanem a rég kiérlelt írói eljárás módok radikális újragondolására is kényszerített. Hogyan kell megszólalni egy ilyen léptékű összeomlás idején? Narráció, stílus milyen pontokon bizonytalanodik tovább, mit kezdhet a szöveg a maga ornamentikájával a kikerülhetetlen műfaj, a tényrögzítő napló gépiességében?

A 2015. május 24-ikével induló bejegyzések legelső oldala rögzíti, hogy a *Javított kiadás* és a *Hasnyál-mirigynapló* – ikerkönyvek, nemcsak életrajzi értelemben, hanem az életműben is. Ott az elvesztett múlt, itt az elvesztett jövő.

„Lehet, hogy valami más perspektívát kell választanom – megint ragadok az írásnál. Hogy például elég zavaró, hogy e szöveg »jósa« függ írója életkilátásaitól. Micsoda mondat

A szöveg „jósa”

Reményi József Tamás könyvajánlója

ez is. Akkor újra: szóval, ennek akkor van húzása, ha belehalok a tündérembe.” A frivolitásba bújtatott szigorúság, igen, ez EP jól ismert hangja egy 2015 júniusi bekezdésben. A tündérnek (s még többféleképp) becézett végzet is EP-s fordulat (és persze óhatatlanul emlékeztet HP, azaz Hajnóczy Péter Embólia-kisasszonyára), de mögötte ott a pusztá dátumokba zárt, vizsgálati tárgyként ide-odarendelt, megkínzott ember elemi árvasága és a soha ilyen mértékben banalitásoknak, szentenciáknak ki nem szolgáltatott szellem óvatossága. A korábban játékosan áthúzott szavak halálos hiteltelenségének fenyegetése.

Amikor egy Esterházy Péter nevű páciens megtudja a baját, EP munkához lát. Előbbinek egyetlen esélye az öntudat megőrzésére, ha működteti az utóbbit. A rák interiorizálása. Magamévá teszem Hasnyálkát. Magammá teszem. Legyen belőle az írott nyelv teste, amely persze ugyanúgy folyamatos vizitre, beavatkozásokra szorul. Ebben elődök, pályatársak példái erősítik. Egy újonnan olvasott könyv, Harold Brodkey-é, aztán még ben-

sősegebb odaadással Babits, Kosztolányi híradásai a halálos ágyból. Nem említi Karinthyt (bár eltréfálkozik azon, hogy egy agytumor elegánsabb volna), noha a méltóság és kíváncsiság, az alkotói feladattá tett tudósítás szelleme rokonítja őket. És egy döbbenetes egyezés: a förtelmes hírlapi inszINUÁCIÓT, amely EP-t érte elmaradó göteborgi útja kapcsán, íme, 1936-ban(!) Karinthy Frigyes szinte szó szerint ugyanúgy kapja a képébe: „Nem szántam volna magam rá [t.i. az *Utazás a koponyám körül* megírására], ha egy órával ezelőtt nem olvasok az egyik szélsőjobb oldali lapban egy széljegyzetet, mely azzal vádol, hogy betegséggel s a hírneves agysebész budapesti látogatásával reklámot csináltak magamnak.” Csak nyolcvan év telt el.

A legerősebb kapaszkodó persze a saját művek emlékezete, az előbukkanó címek, epizódok, fordulatok idézetei. Mint ahogy a halálos pillanatról mondják: lepergett előtte az élete. Ezek a címek, epizódok, fordulatok pedig a mi életünket is jelentik. A mi kapaszkodóink is immár, mindörökre.